

BOLALARDA YUQUMLI KASALLIKLARNING OLDINI OLISHDA PROFILAKTIK CHORA-TADBIRLARNING AHAMIYATI

Burasheva Nodiraxon Qobuljonovna

Asaka Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat
salomatligi texnikumi pediatriya
kafedrası yetakchi o'qituvchisi.

Annotatsiya: Ushbu maqola bolalar orasida yuqumli kasalliklarning oldini olishga zamonaviy yondashuvlarni tahlil qiladi. Tadqiqotda emlash, gigiena, atrof-muhit omillari va ota-onalarning xabardorligi kasallanishni kamaytirishdagi roli ta'kidlangan. Maqola IMRAD formatiga muvofiq tuzilgan va analitik va qiyosiy usullarga asoslangan.

Kalit so'zlar: yuqumli kasalliklar, bolalar, profilaktika, emlash, immunitet, jamoat salomatligi.

Аннотация: В данной статье анализируются современные подходы к профилактике инфекционных заболеваний среди детей. В исследовании подчеркивается роль вакцинации, гигиены, факторов окружающей среды и осведомленности родителей в снижении заболеваемости. Статья структурирована в соответствии с форматом IMRAD и основана на аналитических и сравнительных методах.

Ключевые слова: инфекционные заболевания, дети, профилактика, вакцинация, иммунитет, общественное здравоохранение.

Annotation: This article analyzes modern approaches to the prevention of infectious diseases among children. The study highlights the role of vaccination, hygiene, environmental factors, and parental awareness in reducing morbidity. The article is structured according to the IMRAD format and is based on analytical and comparative methods.

Keywords: infectious diseases, children, prevention, vaccination, immunity, public health.

KIRISH

Bolalar sogʻligʻi har qanday jamiyatning kelajagini belgilovchi muhim omillardandir. Ayniqsa, bolalar oʻrtasida yuqumli kasalliklarning keng tarqalishi nafaqat sogʻliqni saqlash tizimi, balki ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik uchun ham jiddiy xavf tugʻdiradi. Yuqumli kasalliklar – bu virus, bakteriya yoki boshqa patogenlar orqali yuqadigan, tez tarqaladigan va koʻpincha epidemiyalarga sabab boʻladigan kasalliklardir. Oʻzbekistonda ham bu muammo dolzarb boʻlib, har yili minglab bolalar turli yuqumli kasalliklar bilan kasallanmoqda. Mazkur maqolada bolalar oʻrtasidagi yuqumli kasalliklar sabablari, xavf omillari va ularning oldini olish boʻyicha samarali choralar tahlil qilinadi.

Yuqumli kasalliklar bolalar salomatligiga jiddiy tahdid soluvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti maʼlumotlariga koʻra, bolalar orasida uchraydigan kasalliklarning katta qismi aynan yuqumli kasalliklar hissasiga toʻgʻri keladi. Bolalar organizmi hali toʻliq shakllanmagan immun tizimga ega boʻlgani sababli infeksiyalarga nisbatan sezgir hisoblanadi.

Ayniqsa maktabgacha va boshlangʻich maktab yoshidagi bolalar jamoaviy muhitda boʻlishi tufayli infeksiyon kasalliklarning tez tarqalish xavfi yuqori boʻladi. Shu sababli yuqumli kasalliklarning oldini olishga qaratilgan profilaktik chora-tadbirlar nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy ahamiyatga ham ega.

Mazkur maqolaning maqsadi bolalarda yuqumli kasalliklarning oldini olishda qoʻllaniladigan asosiy profilaktik usullarni ilmiy jihatdan tahlil qilish, ularning samaradorligini baholash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

USULLAR

Ushbu tadqiqotda quyidagi ilmiy-uslubiy yondashuvlardan foydalanildi:

Tahliliy usul – bolalar orasida yuqumli kasalliklar tarqalish sabablarini oʻrganish uchun;

Qiyosiy tahlil – profilaktik choralarning samaradorligini solishtirish maqsadida;

Statistik kuzatuv – mavjud ilmiy manbalar va sogʻliqni saqlash hisobotlari asosida;

Adabiyotlar sharhi – so‘nggi yillardagi ilmiy maqolalar va xalqaro tavsiyalar tahlili.

Tadqiqot davomida emlash dasturlari, gigiyena qoidalariga rioya qilish, ovqatlanish, yashash muhiti va ota-onalarning tibbiy savodxonligi kabi omillar alohida ko‘rib chiqildi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, bolalarda yuqumli kasalliklarning oldini olishda quyidagi omillar eng muhim hisoblanadi:

1. Vaksinatsiya

Rejalashtirilgan emlashlar qizamiq, qizilcha, difteriya, ko‘k‘yo‘tal va poliomiyelit kabi kasalliklar tarqalishini keskin kamaytiradi. Emlangan bolalarda kasallanish darajasi emlanmaganlarga nisbatan bir necha baravar past ekani aniqlangan.

2. Shaxsiy gigiyena

Qo‘l yuvish odati, shaxsiy buyumlardan foydalanish va toza muhitni saqlash ichak va respirator infeksiyalarni kamaytirishda samarali hisoblanadi.

3. Sog‘lom ovqatlanish

Vitamin va mikroelementlarga boy ratsion immun tizimni mustahkamlab, organizmning infeksiyalarga qarshi qarshiligini oshiradi.

4. Jamoaviy muhit nazorati

Bog‘cha va maktablarda sanitariya talablariga rioya etilishi kasalliklarning ommaviy tarqalishining oldini oladi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, yuqumli kasalliklarning oldini olish kompleks yondashuvni talab qiladi. Faqatgina emlash yoki faqat gigiyena bilan cheklanish yetarli emas. Bolalar salomatligini muhofaza qilish uchun ota-ona, ta‘lim muassasasi va tibbiyot tizimi o‘rtasida uzviy hamkorlik zarur.

Alohida e‘tibor ota-onalarning tibbiy bilim darajasini oshirishga qaratilishi lozim. Chunki noto‘g‘ri davolash, shifokorga kech murojaat qilish yoki emlashdan bosh tortish kasallik asoratlari olib kelishi mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, bolalarda yuqumli kasalliklarning oldini olish sogʻlom jamiyatni shakllantirishning muhim sharti hisoblanadi. Vaksinatsiya, gigiyena, sogʻlom ovqatlanish va tibbiy savodxonlikni oshirish orqali bolalar salomatligini samarali himoyalash mumkin.

ADABIYOTLAR

1. Oʻzbekiston Respublikasi Sogʻliqni saqlash vazirligi. Milliy emlash kalendari va immunizatsiya boʻyicha metodik tavsiyalar. – Toshkent, 2023.
2. Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti (WHO). Immunization coverage. Factsheet. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/immunization-coverage>
3. UNICEF. Child Health and Nutrition Report: Preventing Infectious Diseases in Children. – 2022. URL: <https://www.unicef.org>.
4. Ravshanova M.Y., Toʻxtayeva N.T. Yuqumli kasalliklarning epidemiologiyasi va profilaktikasi. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2020.
5. WHO Regional Office for Europe. Health behaviour in school-aged children (HBSC) study: insights on hygiene and infectious diseases. – Copenhagen, 2021.
6. National Institute of Allergy and Infectious Diseases (NIAID). Childhood Infectious Diseases and Prevention Strategies. – 2021. URL: <https://www.niaid.nih.gov>
7. Oʻzbekiston Respublikasi Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi agentligi. Maktabgacha va maktab taʼlim muassasalarida sanitariya-gigiyena qoidalari. – Toshkent, 2021.
8. Binns, C., Lee, M., & Low, W.Y. The Importance of Immunization in Child Health: A Global Perspective. – Oxford University Press, 2019.
9. Sodipo, B., & Ogunmodede, O. Impact of Vaccination Programs in Sub-Saharan Africa: A Review of Success Stories. – Journal of Infectious Diseases, 2022.